

TÁRSASÁGI ÜGYEK

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 102. közgyűlése

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 2006. december 12-én az ELTE BTK Múzeum körüli tanácstermében tartotta meg 102. közgyűlését.

1. Kiss Jenő elnök üdvözölte a megjelenteket, és felkérte a közgyűlési előadás megtartására *Keszler Borbála* egyetemi tanárt. Az előadás „Írásjelhasználat és interdiszciplinaritás” címmel hangzott el.¹

¹ L. jelen számunk első tanulmányát.

2. Az előadás elhangzása után J u h á s z D e z s ő főtítkár terjesztette elő jelentését a Társaság 2006. évi működéséről.

Tisztelt Közgyűlés! A Magyar Nyelvtudományi Társaság 102. évének munkájáról a következőkben számolhatok be.

1. Az idén három v á l a s z t m á n y i ü l é s t tartottunk: egyet tavasszal, kettőt ősszel. A tavaszi ülés időpontja május 9-e volt. Mivel a tisztújítást követően ebben az évben kezdte meg munkáját a Társaság új vezetősége, első napirendi pontként elnökünk, Kiss Jenő szólt a terveinkről, a Társaság és a választmány előtt álló feladatokról, hangsúlyozván a hagyományok őrzésének és a folyamatos megújulásnak egyidejű szükségességét. A megújulás érinti a működés tartalmi, szervezeti és technikai összetevőit. A működési feltételek javításához, korszerűsítéséhez az új tájékoztatási és kommunikációs technikák kiépítése és alkalmazása is hozzátartozik, ezért a vezetőség már az év elejétől hozzálatott egy önálló társasági honlap megtervezéséhez és kivitelezetéséhez. A májusi választmányi ülésen N. Fodor János webszerkesztő mutatta be a honlap tervezetét, főbb szerkezeti és tartalmi egységeit. A végleges változat a nyár elején került fel a világhálóra, és azóta is hasznos tájékoztatást ad a Társaság múltjáról és jelenéről, céljairól, szervezeti felépítéséről, programjairól, régi és új kiadványairól, a tagfelvétel módjáról, a társasági iroda félfogadásáról, továbbá fontos címekről, nyelvészeti honlapokról stb. Itt mondunk köszönetet Fodor János kollégánknak, akinek jelentős érdemei vannak a honlap létrehozásában és működtetésében. A honlap címe a következő: www.mnyt.hu. A társasági honlapot időben megelőzte folyóiratunknak, a Magyar Nyelvnek, majd a Magyartanári tagozatnak a honlapja. Ezeken kezdettől fogva tömör tájékoztatást lehetett olvasni a Társaságról is. Fejlesztés alatt áll a Névtani tagozat honlapja is, amely a Debreceni Egyetem egyik szerverén kap helyet, és egy háromtagú szerkesztőbizottság felügyeli, melynek tagjai a névtani szakosztály elnöke, Hoffmann István, a szakosztály titkára, Fercsik Erzsébet, valamint Kenyhercz Róbert honlapfelelős. Mindhárom társasági honlap kölcsönös utalókkal van ellátva, így könnyen átjárhatók, jól kiegészítik egymást. – A májusi választmányi ülésünkön a két új tagozat elnöke is szót kapott, hogy terveikről beszámolhassanak.

Az első őszi választmányi ülésünket október 24-én tartottuk. Ennek kiemelt napirendi pontja a társasági felolvasó ülések és egyéb rendezvények szervezettebbé és tartalmasabbá tételének megbeszélése volt. A választmányi ülés előkészítésére társaságunk elnöke október 17-ére egy értekezletet hívott össze, melynek résztvevői a főtítkáron és titkáron kívül a szakosztályelnökök és -titkárok, valamint a tagozati elnökök voltak. Mind az előkészítő értekezlet, mind a választmány egyetértett abban, hogy nem elégséges az őszi és tavaszi felolvasó ülések megtervezéséhez a spontán jelentkezések egybeállítása, hanem határozottabb előkészítő munkára van szükség. Az előadások vonzóbbá tételét szolgálná például neves előadók felkérése, szélesebb érdeklődésre számot tartó témák kijelölése, illetőleg vitafórumok, kerekasztal-beszélgetések szervezése. Ez utóbbiakkal a hagyományos konferenciaformák is változatosabbá tehetők. Szorgalmazni kell a kisebb szimpóziumok, vándorgyűlések sűrűbb megrendezését is, minél több helyszínt és intézményt bevonva, akár a határon túli régiókból is.

Az októberi választmányi ülés döntött a társasági díjakra javaslatot tevő bizottságok kiküldéséről is. Az idén csak két díjat, illetve emlékérmeket adunk ki: a Csúry-díjat és a Pais-díjat. Az előbbi bizottság elnöke Hajdú Mihály, tagjai Balogh Lajos, Szabó József, Molnár Zoltán, Posgay Ildikó, N. Fodor János. A Társaság által meghirdetett népszerű gyűjtőpályázat bíráló bizottságát is ők adják, kiegészülve további négy taggal: Balázs Gézával, Fodor Katalinnal, Hegedűs Attilával és Raátz Judittal. A Pais-díjra javaslatot tevő bizottság elnöke Ördög Ferenc, tagjai pedig Hoffmann István, Gerstner Károly, Hegedűs Attila, Korompay Klára, Pesti János.

Harmadik választmányi ülésünket a közgyűlés előkészítésének jegyében december ötödikén tartottuk. Elnökünk tájékoztatta a választmányt a közgyűlés idejéről, az elhangzó előadás témájáról. Bejelentette, hogy az idén pénzügyi okokból nem a Magyar Tudományos Akadémián, hanem az ELTE BTK jóvoltából a bölcsészkar tanácstermében tartjuk közgyűlésünket. A decemberi választmányi ülés meghallgatta és jóváhagyta a díjakra és emlékérmekre javaslatot tevő bizottságok előterjesztését, továbbá a megemlékezési bizottság jelentését. Elekfi László, a megemlékezési bizottság elnöke be-

számolt arról, hogy budapesti szakosztályülésen köszöntöttük a következő tagtársainkat: a hetvenéves Kozocsa Sándort, Domokos Pétert, Békési Imrét, Király Lajost, továbbá a nyolcvanéves Hegedűs Józsefet. Péter Lászlót Társaságunk szegedi csoportja köszöntötte nyolcvanadik születésnapján a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán. A szegedi csoport Békési Imre tagtársunknak is szentelt helyi köszöntést, ugyanezen a helyszínen, ahol az ünnepeltnek munkatársai és tisztelői emlékkönyvet is átnyújtottak. Levélben köszöntöttük a hetvenévesek közül Varga Máriát és Büky Zsuzsannát, a nyolcvanéves Erdei Ferencet és a kilencvenéves Szabó Lászlót. Futaky István, a göttingai egyetem nyugalmazott nyelvtörténész-professzora, a XVIII-XIX. századi magyarnémet tudományos kapcsolatok kiváló kutatója is idén töltötte be 80. életévét. Neki is gratulálunk, jókívánásokkal köszöntvén őt is. Elekfi László a bizottság nevében javaslatot tett a 2007-ben köszöntendő jubilánsok személyére is.

A decemberi választmányi ülésen hallgattuk meg Hoffmann Istvánnak, a névtani tagozat elnökének a tájékoztatóját a jövőre rendezendő névtani konferenciáról. A lebonyolításra két intézmény, a Károlyi Gáspár Református és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem jelezte szándékát, de döntés még nem született². Hoffmann István áttekintve a névtani konferenciák történetét, megállapította, hogy az öt közül kettőnek volt kiemelt témaköre. Véleménye szerint hasznos, ha a rendezők megjelölnek ilyeneket; a maga részéről például a nevek és a nyelvi kapcsolatok kérdéskörét tartaná ilyen gyümölcsöző témának. Természetesen más névtani előadások is szerepelhetnének, de erősíteni kellene az interdiszciplináris jelleget, és helyet kellene biztosítani a társtudományok képviselőinek is. A választmány a tájékoztatót tudomásul vette, és várja a két intézmény megegyezését a helyszín dolgában.

2. A tavaszi és őszi f e l o l v a s ó ü l é s e i n k száma összesen 14 volt. Ebből hatot a Magyar Nyelvészeti, négyet az Általános Nyelvészeti, hármat a Finnugor, egyet pedig az Idegen Nyelvi Szakosztály rendezett. Az előadók időrendben a következők voltak: Havas Ferenc, Antalmé Szabó Ágnes, Tóth Imre, Andó Éva, Laczkó Krisztina, Szili Katalin, Szabó Győző, Markó Alexandra, Pomozi Péter, Tamás Ildikó, Szentgyörgyi Rudolf, C. Vladár Zsuzsa, Klaudy Kinga, Rácz Anita.

3. A t o v á b b i r e n d e z v é n y e i n kről szóló beszámolómat az ünnepi alkalmak felsorolásával kezdem. 2006-ban ünnepeltük Szabó T. Attila kolozsvári nyelvészprofesszor születésének századik évfordulóját. Az emlékező ülések sorát a Társaság debreceni csoportja nyitotta meg január 27-én, amikor az MTA Debreceni Akadémiai Bizottsága Nyelvtudományi Munkabizottságával és a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékével közösen a DAB épületében tudományos ülészakot tartott. Az emlékülésen Péntek János az iskolateremtő Szabó T. Attiláról, B. Gergely Piroska az Erdélyi magyar szótörténeti tárról, Sebestyén Árpád pedig Szabó T. Attila debreceni kapcsolatairól tartott előadást.

A budapesti emlékünnepe az MTA I. Osztályának és Társaságunknak a rendezésében április 27-én volt az MTA székházában. Ezen hat előadás hangzott el: Benkő Loránd a Szótörténeti tárat méltatta, kiemelve a magyar nyelvtörténeti kutatásokban betöltött szerepét; Éder Zoltán Szabó T. Attila budapesti kapcsolatait vette tudománytörténeti vizsgálat alá, kiemelve a Nyelvtudományi Társasághoz és Pais Dezsőhöz fűződő szoros szálakat; Péntek János a kolozsvári egyetem tudós professzoráról emlékezett, Kósa László pedig a néprajzkutató Szabó T. Attilát idézte meg. Szathmári István személyes hangú visszaemlékezésben méltatta a veretes nyelvű, a stílusra és igényes nyelvhasználatra érzékeny kolozsvári tudóst, majd vázolta nyelvjáraskutató munkásságának legfontosabb állomásait. Az ülészakot Hajdú Mihály előadása zárta, amely Szabó T. Attilát mint névkutatót állította elénk. Az elhangzott előadások a Magyar Nyelv szeptemberi számában láttak napvilágot.

Egykori alelnökünknek, Hadrovics László akadémikusnak a XI. kerület Dinnye utca 5. számú ház falán elhelyezett emléktábláját Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata, az ELTE Szláv és Balti Filológiai Intézete, valamint a Magyar Nyelvtudományi Társaság képviselői június 27-

² A konferencia megrendezését időközben a Károlyi Gáspár Egyetem vállalta.

én avatták fel. Megemlékező beszédet Kiss Jenő elnök és Nyomárkay István alelnök tartott (a beszédek összefoglalóját l. MNy. 2006: 381).

Február 22-én a Nemzeti Tankönyvkiadó budapesti, Szobránc utcai székházában ünnepélyes keretek között első alkalommal nyújtották át „A magyar helyesírást” Implom József díjat, amelyet az idén három jeles professzor, Fábíán Pál, Szathmári István és Deme László vehetett át (l. MNy. 2006: 379–81). A díjat Gyula város Polgármesteri Hivatala és a gyulai Erkel Ferenc Gimnázium alapította, támogatói pedig a Magyar Nyelvtudományi Társaság és a Nemzeti Tankönyvkiadó. A díj a város lokálpatrióta, nyelvészettel is foglalkozó polihisztoráról kapta a nevét. A rendezvényen Társaságunk elnöke és főtítkára képviselte a választmányt. Itt mondunk köszönetet az alapítóknak, a szervezőknek és a Nemzeti Tankönyvkiadó illetékeseinek önzetlen munkájukért és támogatásukért.

Március 20-án Zalaegerszegen szintén ünnepélyes külsőségek között adták át a 2005. évi Pais-emlékérmet és -díjat. Az ünnepelt ezúttal Balogh Lajos kollégánk volt. Az első kitüntetést 1986-ban, Pais Dezső születésének centenáriuma Szabó T. Attila kapta. Az idei alkalom kettős értelemben is jubileumi volt: Pais Dezső születésének 120. évében nyújtották át, sorrendben huszadszor a szóban forgó kiemelkedő elismerést. Zala Megye Közgyűlését és vezetőségét köszönet illeti a Pais-emlékérem és -díj gondozásáért és a díjátadó ünnepségek mindenkor magas színvonalú megrendezéséért.

Társaságunk tudományos konferenciák és szakmai napok megrendezésében is jelentős szerepet vállalt, többnyire társrendezői minőségben. A hozzám beérkezett beszámolók alapján ezek a következők voltak. 2006. május 27-én került sor az ELTE Bölcsészettudományi Karán a Simonyi Zsigmond helyesírási verseny Kárpát-medencei döntőjére. A versenyt a Társaság Magyartanári Tagozata az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetének támogatásával rendezte a határon túli magyarok területén élő és a magyarországi tíz-tizennégy éves diákok számára. A versenyhez szakmai előadások csatlakoztak a kísérő tanárok számára. Az előadásokat Balázs Géza, Raátz Judit, Kerner Anna és Völgyiné Reich Mária tartották. Sikeres tanártovábbképzéseket szervezett a Társaság idén nyáron az Oktatási Minisztérium megbízásából: július 2–8-án felvidéki, kárpátaljai, erdélyi és vajdasági magyartanároknak, augusztus 22–26-án muravidéki pedagógusoknak.

Július 16-tól 29-ig került sor Szombathelyen a Berzsényi Dániel Főiskola Uralisztikai Tanszékeivel való együttműködés alapján a 12. Hungarológiai Nyári Egyetemre az Oroszországban élő finnugor népek képviselőinek. Ugyanilyen keretben zajlott le november 9-10-én Szombathelyen „A magyar nyelv mint veszélyeztetett nyelv” című konferencia.

Október 9-e és 11-e között a Vas megyei Bükön volt a 14. Élőnyelvi Konferencia. A rendezvény fő szervezője az ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszéke, a Társaság hatékony technikai segítségével.

Október 14-én ismét az ELTE adott otthont a Társaság Magyartanári Tagozata által rendezett őszi szakmai napnak. A nagyszámú résztvevővel folyó előadássorozat három helyszínen zajlott. A rendezők értékelték a korábban meghirdetett ötletpályázatot is, a legsikeresebb pályázók röviden bemutathatták pályaművüket. A rendezvény fő szponzora a Nemzeti Tankönyvkiadó volt, amely nemcsak könyvjutalmak felajánlójaként, hanem a Magyartanári Tagozat általános támogatójaként is megemlítendő.

A Társaság vidéki csoportjainak rendezvényeiről a köszöntések, emlékülések, konferenciák kapcsán részben már beszámoltam. Az elmondottakon kívül a szegedi csoporttól helyesírási verseny díjátadó ünnepségről, Debrecenből, Egerből és Jászberényből tudományos előadásokról, Szombathelyről könyvbemutatóról is kaptunk tudósítást. A rendezvények palettáját színesítette a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének és a Társaság Névtani Tagozatának közös helynévtörténeti szemináriuma Sikfőkúton május 30–31-én. A gazdag tartalmú és jó hangulatú tanácskozáson főleg felsőoktatási intézmények fiatal kutatói, oktatói, doktoranduszai vettek részt.

4. K i a d n á y a i n k között első helyen szoktunk szólni a Társaság folyóiratáról, a Magyar Nyelvről. A folyóirat a szűkülő pályázati lehetőségek és csökkenő akadémiai támogatás dacára változatlan terjedelemben, időben, az előre jelzett hónapokban jelenik meg. A decemberi szám nyomdai

előkészítése most zajlik. Tekintettel a fennálló gazdasági nehézségekre a jelenlegi szerénynek mondható 500 forintos példányonkénti árat a jövő évtől 800 forintra kell emelnünk. Bízunk abban, hogy az internetes megjelenés azok számára is hozzáférhetővé teszi a folyóiratot, akik már ezt az előfizetési díjat sem engedhetik meg maguknak.

A nehéz anyagi helyzet a könyvkiadásunkra is komoly terheket ró. Már több éve csak olyan kiadványok megjelentetését tudjuk vállalni, amelyeknek a nyomdaköltségét a szerkesztő már valahonnan – főleg pályázati keretből – előteremtette. Így jelenhettek meg az idén a következő kiadványaink: Az MNyTK. sorozat két kötete, mindkettő Vörös Ferenc szerkesztésében, két felvidéki konferencia előadásával. A 224. szám a 2005 októberében rendezett somorjai élőnyelvi tanácskozás anyagát tartalmazza, címe: „Regionális dialektusok, kisebbségi nyelvhasználat”, a 225. pedig a 2005 júniusában rendezett nyitrai (koloni) névtani tanácskozását, melynek címe: „Vallanak a neveink múlttól és jelenről”. A Régi Magyar Levéltár sorozat 2. száma, „Huszonöt levél a 16. századból” Darvas Anikó munkájaként látott napvilágot, Korompay Klára szerkesztésében. 8. kötetéhez érkezett Szabó T. Attila történeti helynévgyűjtésének sorozata, amely Csík-, Gyergyó- és Kászonszék régi helyneveit tartalmazza. A legújabb számot Hajdú Mihály professzor úr két tanítványával, Makay Emesével és Slíz Mariannal rendezte sajtó alá. Érdeklődéssel várjuk a 12 kötetesre tervezett sorozat újabb példányát is. 2006-os évszámmal, de már 2007 elején várható „A romániai magyar nyelvjárások atlasza” 10. kötetének megjelenése Juhász Dezső szerkesztésében, hasonlóképpen Pereszlényi Pál nyelvtanának kritikai kiadása C. Vladár Zsuzsa gondozásában, továbbá egy élőnyelvi feldolgozást tartalmazó kötet Antalné Szabó Ágnes szerkesztésében. A 2006. évtől kezdődően a Társaság a Névtani Értesítő társkiadójává is vált, így az idei, 28. szám ugyancsak kiadványaink közé sorolható. Megjelentetését ez esetben is egy sikeres pályázat tette lehetővé. A Névtani Értesítő mint a magyar névkutatás periodikája 1978 óta létezik, az ELTE Névkutató Munkaközösségének kiadásában. Az utóbbi években már lektorált kiadványként, angol nyelvű tartalmi összefoglalókkal jelenik meg évente, és több külföldi névtani folyóirattal áll rendszeres kapcsolatban.

Mind a pályázatok lebonyolításában, mind pedig a Társaság pénzügyi és adminisztrációs ügyeinek vitelében oroszlánrészét vállal Bakonyiné Tóth Gabriella szervezőtitkárunk, akinek az állandóan változó és szigorodó feltételek közepette is helyt kell állnia. Köszönjük gondos munkáját.

5. Néhány szó a t a g f e l v é t e l r ől. Örömmel jelenthetem, hogy mindhárom választmányi ülésen nagy számban vettünk föl új tagokat. A Társaság taglétszáma ennek következtében mintegy 200 fővel emelkedett. A kiugróan magas növekedést a Magyartanári Tagozatnak és vezetőinek köszönhetjük, akik sikeres rendezvényeikkel sok érdeklődőt nyertek meg közösségünk számára. E helyütt is köszönetünket fejezzük ki a fő szervezőknek, mindenekelőtt Antalné Szabó Ágnes tagozati elnöknek, aki igen sok időt és energiát fektetett ebbe a tevékenységbe. – A tagfelvételi oklevelek célba juttatását két ok miatt nem bíztuk a postára: egyrészt a több száz nagyméretű boríték feladása nagyon sokba kerül, másrészt pedig reméltük, hogy az új tagok egy része személyesen is meg tud jelenni a közgyűlésen, és részt tud venni Társaságunknak e fontos közéleti rendezvényén, így első kézből juthat fontos információkhoz. Egyébként pedig ismételten szeretném felhívni a figyelmet honlapunkra, ahol igyekszünk mindig friss információkkal szolgálni.

A friss hírek közül egy örömteli: tiszteletbeli elnökünk, Benkő Loránd professzor úr a Prima Primissima Díjak történetében első nyelvész kitüntetettként az oktatás és köznevelés kategóriában Prima Díjat kapott. A díjátadó ünnepség december 8-án volt a Művészetek Palotájában. A tagság nevében szívből gratulálok!

Beszámolóm végén kívánok minden tagtársunknak – külön üdvözlettel pedig az újaknak – hasznos tevékenységet a Társaság kebelében, az év hátralevő napjaira kellemes ünnepeket, azt követően pedig sikerekben gazdag boldog új esztendő! Kérem jelentésem elfogadását.

3. A közgyűlés a főtítkári jelentést elfogadta. Ezután Gerstner Károly olvasta fel a pénztárosi jelentést. A Társaság 2006. évi pénzforgalma a következőképpen alakult:

B e v é t e l e k :	
2005. évi maradvány:	135.000 Ft
MTA támogatás. (folyóirat nélkül):	1.050.000 Ft
Berzsenyi Dániel Főiskola támogatása	1.000.000 Ft
Nemzeti Tankönyvkiadó támogatása	200.000 Ft
Őszi szakmai nap bevétele	489.000 Ft
Személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlása:	308.715 Ft
Tagdíj:	574.000 Ft
Kiadványértékesítés:	213.500 Ft
NCA pályázat	121.000 Ft
Egyéb bevétel (pályázati kezelési stb.):	870.000 Ft
Összes bevétel 2006-ban:	4.961.915 Ft
K i a d á s o k :	
Személyi kiadások:	1.630.859. Ft
Főfoglalkozású bére:	840.000 Ft
Szerkesztői, fordítói stb. díjak:	790.859 Ft
Személyi kifizetések járulékai:	362.000 Ft
Készletbeszerzés:	162.863 Ft
Posta, telefon	222.325 Ft
Egyéb dologi kiadás (irodabérlet, konferenciaköltség, nyomda)	2.554.725 Ft
Összes kiadás 2006-ban:	4.933.515 Ft

2006-ban kiadásaink nem haladták meg a bevételeinket, a pénzügyi évet szerény mértékű megtakarítással zártuk. A 2006. évi pénzügyi egyensúly fenntartásához az akadémiai támogatáson felül nagymértékben hozzájárult két szponzor egymillió forintot meghaladó hozzájárulása. Ha ilyen jellegű bevételei nem lesznek a Társaságnak, és az akadémiai támogatás sem érné el a jelenlegi mértéket, akkor előreláthatólag a 2007. évet hiánnyal leszünk kénytelenek zární.

4. A pénztárosi jelentés elfogadását követően A. M o l n á r F e r e n c felolvasta a Számvizsgáló Bizottság jelentését. A Bizottság a Társaság iratait, elszámolásait, bizonylatait átnézte és azokat rendben levőnek találta.

5. K i s s J e n ő e l n ö k méltató szavak kíséretében jelentette be, hogy a Pais Dezső-díjat Juhász Dezső veheti át 2007 tavaszán Zala Megye Önkormányzatának vezetőitől. A Társaság Csűry Bálint-émlékérmét Vörös Ferenc kapta. A népnyelvi gyűjtőpályázat nyertesei: 1. díj: Rancz Teréz, 2. díj: Papp Enikő, 3. díj: Zolcsák Dóra.

A közgyűlés végén a Társaság elnöke gratulált a díjazottaknak és Benkő Loránd tiszteletbeli elnöknek a Prima Díj odaítéléséhez, majd kellemes ünnepeket, boldog új esztendőt kívánva a közgyűlést bezárta.

Összeállította: JUHÁSZ DEZSŐ